

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 10 kor. Félévre 6 „	Szerkeszti : DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző. Főmunkatárs : Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ==== Budapest, Andrassy-út 9.
--	---	--

Tartalom. A közjegyzői intézmény reformja. — A pozsonyi kir. közjegyzői kamara törvényjavaslata. — Felsőbirósági határozatok. — Ministeri rendelet. — Közlemények. — Külföld.

A közjegyzői intézmény reformja.

A közgazdasági viszonyok változása, a pénz megdrágulása s a megélhetési viszonyok folytonos rosszabbodása a társadalom összes osztályait forrongásba hozta helyzetének javítása végett. Mozgolódnak a tisztviselők a díjnokoktól a ministeri tanácsosig, helyzetük javításán fáradoztak és pedig sikerrel a bírák, reformokat sürgetnek, az ügyvédek, szervezkednek a kereskedők és iparosok, természetes dolog, hogy ezt az általános mozgalmat a közjegyzői kar sem nézheti ölbetett kezekkel tétlenül. Nem nézheti annál kevésbé, mert kevés intézmény szorul annyira reformokra, mint épen a közjegyzői intézmény. Az 1874. évi XXXV. törvény-cikk, mely a közjegyzői intézményt meghonosította, 32 éves fennállása alatt oly számos hiányának adta tanubizonyságát, melyen az 1886:VII. t.-cz. novelláris intézkedései csak megközelítőleg sem tudtak, de hihetőleg nem is akartak segíteni.

Az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. t.-cz. szerves kiegészítő részként illeszkedik bele intézményünkbe, de 13 éves fennállása szintén igazolta azt, hogy semmiféle emberi munka nem lehet tökéletes.

Egy szóval reformokra van szükség az egész vonalon és pedig igen sürgősen, ha egységes törvény alakjában nem lehet, akkor hát novelláris úton ideiglenesen addig, amíg az intézmény egységes törvénynyel szabályozható nem lesz. Ahogy az igazságügyi kormány novelláris úton reformálta a végrehajtási eljárást, reformálta az ügyvédi rendtartást, tegye meg ezt a közjegyzői rendtartással is, amely nem kevésbé fontos igazságügyi intézmény.

A reformok nagyjában 3 főirányban szükségesek:

1. a minősítés,
2. a hatáskör,
3. a díjazás kérdésében.

Ezek mellett azután reformálandók a közjegyzői helyettesi intézmény, a közjegyzői ügyvitel alakításának s az örökösödési eljárásnak hiányai.

Mindezekre általánosságban s részleteiben kiterjeszkedni óhajtok.

Jelen munkám megírására különben impulsust a magyarországi kir. közjegyzők országos egylete adott, melynek központi bizottsága évekkal ezelőtt tervbe vette ily reformactio megindítását s a szükséges előmunkálatok végzésére egy bizottságot küldött ki, melynek a szerző is egyik szerény tagja volt. Így látott azután napvilágot Baranyai Béla volt pécsi közjegyző hasonló irányú munkája, amelylyel azonban szerző sok és lényeges tekintetben egyet nem értvén, egy új, önálló munka írására határozta el magát, amivel egyúttal az országos egylettől nyert megbízásáról óhajt számot adni.

I. FEJEZET.

A minősítés.

Ez az intézmény egyik achillesi sarka. Az 1886. évi VII. t.-cz. 1. §-a a közjegyzői állást igen magas qualificatióhoz köti, hibája csak az, hogy a szakszerű kiképzésre és hivatottságra súlyt nem helyez. Főhibája pedig az, hogy tág teret nyit annak helytelen s igazságtalan alkalmazására. Idővel ugyanis a köztudatba átment s meggyőződéssé vált az a tévhit, — megengedem, hogy egyes kivételes esetekben talán nem is épen teljesen indokolatlanul, — hogy a közjegyzői állás nagy jövedelemmel járó állás, amelyre törekedni érdemes dolog, mert valóságos aranybánya! S megkezdődött a tolongás ezután a zsíros hivatal után.

Hiába volt a hivatalba jutott szerencsés (?) elődök kiábrándulása, hiábavaló volt a mind gyakrabban felhangzó panasz, hogy a közjegyzői jövedelem igen sok esetben a család tisztességes megélhetését sem biztosítja, hiábavalók voltak elhalt közjegyzők hátrahagyott özvegyeinek a közjegyzők országos egyletéhez évente beérkező panaszos kérvényei, melyekben elsiratják keserveiket, hogy a család kenyér nélkül maradt és segélyért esedeznek, — mindez a pályázók seregét visszariasztani képes nem volt, azoknak száma nem hogy csökkent volna, de emelkedett. És egy-egy jobb állás elnyeréséért hallatlan erőfeszítések tétetnek. A protectiónak s a nepotismusnak szakadatlan példáival találkozunk. Ezzel szemben a tehetséges, törekvő közjegyzői helyettes, aki egy szerencsétlen órában tele ambícióval ezt a pályát hivatásul választotta, protectió nélkül el van veszve. Hosszú helyettesi szolgálat után deresedő fővel talán megkap egy szerény kis állást, de addigra már oda az ambíció, oda a munkakedv, oda a szebb jövőbe vetett remény, úgy őrli le hátralévő éveit egy kis falucskában, küzdve a mindennapi léttel, s ha volt is tehetsége, az elkallódik a kicsinyes vidéki életben s a parasztok kicsinyes viszályainak elintézésében s ha meghal, visszahagyja családját nyugdíj nélkül, a legtöbbször a legnagyobb nyomorban. De nemcsak a közjegyzői helyettesekre, hanem a közjegyzőkre nézve is vigasztalan a mai állapot. A közjegyzőnek ugyanis a jobb állásra való áthelyezésben van meg az előmenetele. Az áthelyezés azonban ma a legnagyobb ritkaságok közé tartozik.

A jobb állások országgyűlési képviselőkkel s *protectiós* egyénekkal töltenek be. Ezen a pályán minden előmenetel ki van zárva.

Ennek az egészségtelen állapotnak helyes kinevezési politikával az igazságügyi kormány volna hivatva gátat vetni, ámde bármily jó szándékkal viseltessék is az igazságügyi kormány mindenkor vezetője az intézmény iránt, az ő akarata a hatalmas protectorok akaratával szemben nem érvényesül. Akad minister, aki egyes kinevezéseknél harcot vív igazságérzetével, de viszont akadnak mások, akik a dolgot könnyebben veszik.

A protectió különben is egész társadalmunknak súlyos betegsége, mely ellen az egyes hiába is küzd, de melynek elejét venni az államigazgatásnak egyik legfőbb és legsürgősebb feladata s kötelessége volna.

Történtek ugyan a kormány részéről a protectió ellen irányuló kijelentések, de ezek csak akadémikus értékűek voltak.

Ennek az egészségtelen állapotnak egy másik oka az a lábra kapott ferde felfogás, mely a közjegyzői állást hovatovább politikai állásnak szeretné tekinteni, ezzel akarván indokolni azt a kinevezési politikát, mely a közjegyzői állásokat politikai érdemek (?) jutalmául ajándékképen adományozza. Eszerint a közjegyzői állás politikai expositura, a közjegyző pártvezér.

Hogy ebben az intézménynek mily nagyfokú lealacsonyítása rejlik, azt talán bővebben fejtegetnem fölösleges.

Különösen sérelmes az a gyakorlat, mely szerint az állások java országgyűlési képviselőkkel töltetik be, köztük olyanokkal is, akik a kinevezés idején mint gyakorló ügyvédek semmiféle ügyvédi kamarába bejegyezve nem lévén, kinevezhetők egyáltalán nem is lehettek volna. Országgyűlési képviselőnek kinevezése egyáltalán nem egyeztethető össze az összeférhetlenségi törvény szellemével, miért is kimondandó volna, hogy országgyűlési képviselő mandátuma megszűnésétől számított legalább 2 évig semmiféle oly állásra ki nem nevezhető, melynek betöltése a kormánytól függ, kivéve a szorosan vett politikai állásokat.

A közjegyzői állás már természeténél fogva nem politikai állás, politikai állások a belügyi és nem az igazságügyi tárcza keretében vannak.

A közjegyző a perenkívüli jogszolgáltatásnak letéteményese s mint ilyen, tekintélyét épen úgy a függetlenségben, a pártatlan igazságosságban s hozzáférhetlenségben bírja, mint a bíró, s valamint bírónak tartózkodnia kell a politizálástól, úgy kellene tartózkodnia attól a közjegyzőnek is. Bízák ezt a közjegyzők másokra s éljenek kizárólag hivatásuknak. A közjegyzői állás a politikával nemcsak hogy össze nem függ, de avval egyenesen ellentétben áll. Ugyanazért helytelennek tartom azt a mozgalmat is, mely arra törekszik, hogy az országgyűlési képviselői állást a közjegyzői állással összeférhetővé tegye, mert ez feltétlenül a közjegyzői hivatás elhanyagolására vezetne és sokkal többet ártana az intézménynek, mint használna.

A mult bizonyítja azt, hogy a kinevezési jogot egy ember discretionárius jogává tenni akkor, amikor a törvény arra nézve, hogy ez a jog miként gyakorlandó — kötelező irányelveket fel nem állít, nem lehet.

Mindezeknél fogva, nehogy a közjegyzői állás továbbra is ennek az egészségtelen versenynek s a protectionnak szabad zsák-mánya legyen, a közjegyzői minősítés törvényhozásilag megszorítandó és az 1886: évi VII. t. cz. 1. § c) pontja hatályon kívül helyezve, oly módon megváltoztatandó, hogy a közjegyző csak olyan kamarailag bejegyzett királyi közjegyzőhelyettes lehet, aki az ügyvédi vagy bírói gyakorlati vizsga sikeres letételét s ezt követő például négy évi közjegyzői gyakorlatot igazolni képes.

Ez nem volna valami nagy újítás, mert hiszen már az 1874: XXXV. t. cz. is a szakszerű minősítés elvének alapján állott, külföldön is legtöbbszörre szakszerű minősítés kívántatik meg, de elkerülhetetlenül szükséges is.

Aki tehát közjegyző akar lenni, kezdje a patvaristaságon, mint ahogy bíró csak joggyakornokból, ügyvéd csak ügyvédjelöltből lehet. Ez a dolog természetes rendje, mely ellen jogos kifogást tenni nem lehet.

Ezzel a reformmal egyúttal az intézmény színvonala is emelkedni fog. A közjegyzői kar képzett, fiatal s tehetséges tagokkal fog szaporodni, míg ma igen gyakran csak más pályák hajótöröttjei választják maguknak a helyettesi pályát, akik tehát semmiféle ambíciót s munkakedvet magukkal nem hoznak. Sőt ha a dolog így halad, be fog következni az az idő, hogy a közjegyzők helyettest egyáltalán nem is fognak kapni.

Négy évi gyakorlatot azért tartok szükségesnek, mert a közjegyzői functió kifogástalan gyakorlása olyan praecis és határozott elméleti s gyakorlati tudást s bizonyos nagyobb fokú higgadtságot, élettapasztalatot, sőt emberismeretet igényel, mely fiatalabb egyénél ritkábban van meg.

Megoldandó kérdés továbbá, hogy a közjegyzők számára az előmenetel is biztosíttassék. A fiatal közjegyzőhelyettes szívesen elmegy a vidéki kis állásra, ha előmenetelében bízhatik. Az idősebb, családos közjegyzőnek pedig meg kell adni a módot, hogy városi közjegyzői állásba juthasson, ahol felserdülő gyermekeit könnyebben neveltetheti s a felszaporodott család emelkedő szükségleteit a nagyobb jövedelemből fedezheti.

Ugyanazért kimondandó volna, hogy a közjegyzői állások elsősorban áthelyezést kérő közjegyzőkkel töltendők be.

Hogy pedig az áthelyezések, illetve kinevezések igazságossága biztosíttassék, kimondandó volna, hogy az áthelyezést, illetve

kinevezést kérő közjegyzőknél és közjegyzőhelyetteseknél első-sorban a *szolgálati idő* dönt. Ebből a célból a közjegyzők s közjegyzőhelyettesek ép úgy *rangsorba* volnának beosztandók, mint a bírák, a kinevezési okirat, illetve helyettesi rendelvénnyel keletkezett szerint. A rangban idősebb közjegyző, illetve közjegyzőhelyettes rendszerint megelőzi a rangban a fiatalabbat. Nem lévén azért kizárva, hogy a kiváló érdemeket szerzett közjegyző vagy helyettes előnyben ne részesíttessék.

Ezen kinevezési rendszer mellett a *protectio* úgyszólván teljesen ki volna küszöbölhető, vagy nagyon kis térre szorítható s az igazságügyi kormány helyzete is nagy mértékben meg volna könnyítve.

II. FEJEZET.

A hatáskör.

A közjegyzői intézmény mai alakjában céljának egyáltalán nem felel meg. A közjegyzői intézmény célja ugyanis a perenkívüli jogszolgáltatás egész területének felölelése volna.

Ide tartoznak:

1. az okiratszerkesztés;
2. tanusítványok;
3. hagyatéki ügyek;
4. bírói s gyámhatósági megbízások, különösen:
 - a) leltározások;
 - b) árverések;
 - c) a csődeljárás perenkívüli része;
 - d) a hagyatéki és vételári tömegek felosztása;
5. Okiratok és értékneműek őrzése;
6. Egyeztetési tárgyalások.

A perenkívüli jogszolgáltatás ezen nagy területéből csak csekély rész van kötelezőleg a közjegyzők hatáskörébe utalva.

Sőt oly irányzatot kell tapasztalnunk, mely a közjegyzői hatáskörnek nem kiterjesztésére, hanem megszorítására irányul.

1. Egyik ilyen irányzat, — mely az elmúlt politikai aerában kifejezésre jutott, — a *községi s körjegyzők magánmunkálati jogkörének tágítása*.

Hogy a kormányt ennek az intézkedésnek megtételénél mely szempontok vezették, közismert dolog. Hogy ez a szempont nem volt az állam és jogélet magasabb szempontja, — tudjuk.

Nem akarok itt kiterjeszkedni arra a körülményre, hogy ily különösen szövevényesebb magánmunkálatok végzésére a jegyző kellő jogi szakértelemmel nem bír, mert hisz ezt a gyakorlati élet, a sok rossz végrendelet és szerződés igazolja. Nem akarok kiterjeszkedni arra, hogy a jegyzőknek ilyen hatásköre sehol máshol a világon nincs.

Itt csak arra az egy szempontra akarok elsősorban rámutatni, hogy a jogéletnek egy fontos követelménye az, mely az alkotmányos aera bekövetkeztével annak idején törvényünkben is kifejezést nyert, hogy a *jogszolgáltatás a közigazgatástól minden tekintetben különválasztassék*.

Ez tehát a jogszolgáltatásnak nemcsak peres, hanem *perenkívüli részére is vonatkozik*. A közigazgatásnak szerve, illetve közege továbbá még a legalsóbb fokon is bizonyos rendőri s bírói hatáskörrel is bír, mely őt polgártársai felett bizonyos hatalomhoz juttatja. Miután a magánmunkálatok a közigazgatás közegének jövedelmet hajtanak, iparkodik minden ilyen megbízást magához ragadni, hogy a jövedelmét szaporítsa s azokkal szemben, kik őt ily megbízásokkal fel nem keresik, hatalmát túlszigorúan, másokkal szemben ismét, hogy őket magához édesgesse, túlenyhén érezteti.

Itt tehát *érdekeltségi viszony áll* fenn, melyet még csak fokoz az a körülmény, hogy a községi s körjegyző az általa készített kérelem bírói vagy gyámhatósági elfogadtatása céljából, mint előjárósági tag és mint állami anyakönyvvezető többnyire oly okmányokat állít ki és csatol a kérvényhez, melyek annak elintézésénél döntő fontosságúak s így az elintézésre hivatali állásánál fogva közvetve befolyást gyakorol.

Ez az eset forog fenn különösen az örökösödési bizonyítványok kérelmezésénél, valamint a kiskorúakkal kötött jogügyletek gyámhatósági jóváhagyásának kérelmezésénél. Igaz, hogy a m. kir. belügyminiszternek a községi s körjegyzők ügyvitele tárgyában 126000/1902. sz. a. kibocsátott rendelete ily magánmunkálatok elfogadását tiltja, de a községi s körjegyzők erre ügyet sem vetnek, a bíróságok s gyámhatóságok pedig azt a rendeletet vagy nem is ismerik, vagy ismerve sem alkalmazzák.

Ezt a bajt csak úgy lehetne orvosolni, ha a magánmunkálati hatáskör a községi s körjegyzőktől vagy teljesen megvonatnék, vagy legalább is megszoríttatnék, de utóbbi esetben is a magánmunkálatokért fizetendő díjak nem a jegyzőknek, hanem az állam-

nak jövedelmét képeznék, melyet ő a kincstárnak beszolgáltatni volna köteles s az állam az így befolyó pénzből a jegyzőknek az elveszett magánmunkálatból eredő jövedelemért bizonyos fizetési pótlékot adna.

2. Egy másik irányzat most az országos ügyvédgyűlés alkalmazásával került szőnyegre s ez arra törekszik, hogy *némely ügyvéd közjegyzői jogosítvánnyal* ruháztassék fel. Ez a gondolat igen tetszetősnek mutatkozik az ügyvédek szempontjából, mert jövedelmüket szaporítaná, ámde ugyanannyival csökkentené a közjegyzőket s a végeredményben a közjegyzői intézmény teljes pusztulását vonná maga után. A gondolat *sociologiai* szempontból azonban valóságos képtelenség, mert a társadalom egyik osztályán a társadalom másik osztályának tönkretételével segíteni, kivihetetlen politika s eredményre nem vezetne, mert az ügyvédi proletariátus mellé megteremtené a közjegyzői proletariátust, amely még veszedelmesebb és gyökeres orvoslásnak mégsem volna mondható.

Nem volna mondható azért, mert a hatáskör kiterjesztése még csak fokozná az ügyvédi pályára való tódulást s az bizonyos idő múlva ismét telítve volna.

Igaz, hogy a közjegyzői állások szaporítása közérdek volna, de nem az ügyvédek által kívánt módon, hanem csakis a közjegyzői hatáskör tágításával, mely az újonnan rendszeresített állásokban a megélhetést biztosítaná.

Ellenszenves az ügyvédek fenti mozgalmá azért is, mert a „közérdek palladiuma“ alatt közönséges *kenyérharcot* jelent, mely a jogélet semmiféle magasabb szempontjával nem indokolható.

Hogy a „közérdek“ szempontja másképen volna kielégítendő, fent indokoltuk, de a mozgalom mint „kenyérharc“ sem vezet célhoz, mert az ügyvédeknek csak kis százaléka nyerhetne közjegyzői jogosítványt, amely kis százalék a mai kinevezési rendszer mellett ugyis bejut a közjegyzői karba.

Végül ez a rendszer a protectionnak csak újabb teret nyitna s nem szolgálna a valódi érdek juttatására.

Ugyanezen a joga a közjegyzők is kívánhatnák, sőt követelhetnék, hogy ők viszont ügyvédi jogokkal ruháztassanak fel, pereket vihessenek, országgyűlési képviselők lehessenek stb.

A fenti irányzat különben is a szerzett jogokat érinti s így csak fokozatosan, a közjegyzői intézmény fokozatos megszüntetésé-

vel volna megvalósítható oly módon, hogy a megüresedett közjegyzői állások többé be nem töltetnének, s ahelyett egyes ügyvédek jogosíthatnának fel közjegyzői teendők végzésével.

Ámde ez jogéletünknek visszafejlődése volna, mely a régi váltójegyzőihez hasonló intézményt teremtene.

Vagy van szükség a közjegyzői intézményre s akkor azt fejleszteni, vagy nincs rá szükség, akkor azt eltörölni kell.

A gyakorlati élet igenis azt bizonyítja, hogy a közjegyzői intézmény hézagpótló s így annak fentartása szükséges.

A közönségben az intézmény iránt nagy a bizodalom és pedig joggal. Ezt a bizodalmat és a tekintélyt pedig csak az intézmény *kizárólagossága* adja meg.

Ha az intézmény fentartása szükséges, akkor szükséges annak fejlesztése is, mert a természet rendje szerint mindennek fejlődnie vagy pusztulnia kell.

A közjegyzői intézményt tehát fejleszteni, nem pedig az ügyvédgyűlés által kívánt retrogád irányban hatáskörében csorbítani kell.

Ez a mozgalom, sajnos, az igazságügyi kormányznál is pártfogásra talált, mert telekkönyvi ügyekben ügyvédek is szándékozik közhitelességgel felruházni (*telekkönyvi közjegyzők*). Erre különben még alább visszatérünk.

Ezután áttérek értekezésem tulajdonképeni tárgyára, hogy miképen volna óhajtható az intézmény fejlesztése a hatáskör kiterjesztése által.

Nem célom itt az egyes részletkérdésekbe behatolni, mert azok mind külön értekezéseknek képezhetnék tárgyát, hanem csak nagyjában a főbb irányelveket akarom vázolni, az egészről egy-egy képet akarván nyújtani, melyet a részletkérdések szét nem tagoznak.

I.

Az okiratszerkesztés.

A) A közjegyzői kényszer.

A közjegyzői kényszer alá eső ügyleteket az 1886. évi VII. t.-cz. 21—24. §§-ai szabályozzák. Ezeket a szakaszokat bővebben ismertetnem felesleges. Annyi bizonyos, hogy az ügyforgalmi statisztika adatai szerint ezek az ügyletek a közjegyzői ügyforgalomnak csak

kis töredékét képezik, amelyekből eredő jövedelem még az irodai kiadásoknak is csak csekély részét képes fedezni.

A közjegyzői kényszer megállapításánál a törvényhozást két szempont vezette.

Egyik, hogy ezáltal a közjegyző jövedelmét szaporítván, annak megélhetését biztosítsa. A gyakorlati élet erre ráczáfolt.

A másik a jogbiztonság szempontja, hogy tudniillik az ügyletek kötésénél a testi fogyatkozásban szenvedő vakok, siketek, némák és siketnémák megcsalását, házaselek ügyleteinél pedig a köztük fennálló intimitásnál és vagyoni érdek közösségénél fogva gyakran véleményezhető színleges, különösen a hitelezők kijátszását célzó ügyletek kötését lehetőség szerint gátolja, a közjegyzőnek kötelességében állván ily ügyletek jogi következményeire a feleket figyelmeztetni.

Ez az utóbbi igen helyes és indokolt szempont, de a közjegyzői kényszert az ügyletek igen kis körére szorítja. A gyakorlati jogélet tanúsága szerint ugyanis ezenkívül számos azoknak az ügyleteknek száma, melyeknek helyes megkötése nagyobb jogi szak tudást s gyakorlati ismeretet igényel, vagy amelyek szintén igen alkalmasak harmadik személyek jogos érdekeinek kijátszására. Ezeknél tehát a feleknek fokozottabb jogi védelemre van szükségük, melyet nekik a közhitelességgel s vagyoni felelősséggel bíró közjegyzőnél senki inkább nem nyújthat.

Végül az utolsó mindezeknél fontosabb legújabbán felmerült szempont a *telekkönyvek közhitelességének* szempontja, melyet az igazságügyi kormány is programjába felvett s amelyre különösen ki kell terjeszkednünk.

Az igazságügyi kormány a közhitelességi ügyet oly módon tervezi rendezni, hogy a felek jogügyleti nyilatkozatait telekkönyvi bevezetés céljából a telekkönyvi bíróságok, a járásbíróságok, a közjegyzők s ezek bizonyos segédei, az e célra feljogosítandó ügyvédek (mint telekkönyvi közjegyzők), esetleg bizonyos községi közegek is korlátolt körben székhelyükön, illetőleg az időközönként megtartandó törvényt napokon a székhelyen kívül is felvegyék. Ezt az intézményt két okból nem tartom helyesnek:

1. A telekkönyvek közhitelessége nem kívánja meg a hitelesítési kényszer behozatalát általában az összes ügyletekre.

Az aláírásoknak vagyis az ügyleteknek alaki valódisága nem lényeges criteriuma a telekkönyvek közhitelességének.

Lényeges dolog csak az, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló okiratok s kérvények a telekkönyvi rendtartás szempontjából helyesen legyenek megszerkesztve s a concret esetben az illető telekkönyv adataival összhangban álljanak, hogy ezáltal az ügy elintézésének „telekkönyvi-akadálya“ ne legyen, s amennyiben volna, ezek az akadályok előzetesen elháríttassanak s így a telekkönyvek mindig a tényleges állapotnak hű képét mutassák. Ennek a célnak elérésére az okiratok közhitelességére szükség nincsen. Valamely egyszerű, csekély értékű ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződésnek, vagy egy kis törlési nyilatkozatnak közhiteles alakban való kiállítása felesleges s ez a törvényt napok tartásához szükséges kiszállás költségeit el nem bírja, bármily mérsékeltek legyenek is azok.

A *törvényt napok* tartását szintén nem tartom célszerű intézménynek, mert a perenkívüli eljárást ok és szükség nélkül megdrágítaná, mert bármily mérsékeltek legyenek a közjegyző napidíjai, azokat mégis csak qualificatiójához kell mérni s nem lehetnek alacsonyabbak egy járásbíró napidijánál.

A közjegyző viszont akkor, amikor a törvényt nap tartása végett a helyszínén kiszáll, azáltal, hogy irodájától távol van, székhelyén esetleg sokkal többet mulaszt, mint amennyit a törvényt napon megkeres, sőt megtörténhetik az is, hogy elintézni való dolga egyáltalán nem is akad s akkor a kiszállás költségeit maga viselheti.

Egy harmadik nehézség abban áll, hogy a helyszínén telekkönyvek nincsenek s így a kiszálló közjegyző a törvényt napon először a felektől csak információt vehet fel, azután vissza kell térnie székhelyére, a telekkönyvi hatóságnál a telekkönyvet betekintenie s az okiratot csak a második kiszállás alkalmával veheti fel, ami igen nehézkes és kétszeres költséggel jár. Telekkönyvi s örökösödési osztályoknál, különösen ha vázrajzra is szükség van, az okirat a helyszínén többnyire fel sem vehető, mert szükséges, hogy a felek a telekkönyvi térképet maguk is betekintsék s a közjegyző a felek meghallgatásával a telekkönyvi térképen állapítsa meg az egyes osztályrészeket. Mindez ha nem így történik, hiába közhiteles az okirat, ha adatai a telekkönyvnek s a tényleges birtoklásnak meg nem felelnek. A dolog lényege ebben és nem az alaki közhitelességben van.

Ugyanezért a közokirati kényszer csak a fontosabb telekkönyvi ügyletekre mondandó ki s a kötelező törvényt napok tartása egyáltalán mellőzendő.

2. A telekkönyvi közhitelesítési ügynek az igazságügyi kormány által contemplált fenti rendezése továbbá a közjegyzői intézménynek ásná meg a sírját.

A közjegyzői intézménynek ugyanis lényege a *kizárólagosság*, hogy t. i. közhitelességnek, közokiratok felvételének jogával más, mint az erre a célra kinevezett közjegyző, fel nem ruházható. További lényege az azonos qualificatiohoz kötött *egységes szervezet*. Ha ezek a lényeges alapfeltételek elvonatnak, a közjegyzői intézmény mint *önálló intézmény* megszűnik s nem lesz egyéb, mint egyeseknek, különböző hivatással bíró egyéneknek ad hoc korlátlan számban kiadható jogosítványnál, amely egyének rendes hivatásuk mellett a közjegyző funkciót mint *mellékfoglalkozást*, mint mellékkeresetet fogják űzni, előreláthatólag többnyire kellő hivatottság nélkül. A közjegyző állása hasonlatos lesz az ügyészi megbízott vagy hites tolmács állásához. A mai állandóan kinevezett közjegyzők pedig ott fognak állani mai, eddig is szűkre szabott hatáskörük romjain s vigasztalhatják magukat a boldogító tudattal, hogy az ő hatáskörük azért kizárólagos maradt, ami reájuk nézve annyit jelent, hogy amit a közjegyzői jogosítvánnyal felruházott egyének mint mellékfoglalkozást, mint mellékkeresetet űznek, az az ő kizárólagos foglalkozásukat s egyedüli keresetüket képezi.

Mi mindenben s így jogintézményeinkben is a külföldet utánozzuk, csak a telekkönyvi közjegyzőség intézménye eredeti találmány, de evvel nem dicsekedhetünk, akkor inkább maradjunk meg az eddigi rendszernél s a közjegyzői intézmény tekintetében is utánozzuk a külföldet, de itt is azokat a nemzeteket kövessük, ahol a közjegyzői intézmény legősibb s a legmagasabb színvonalon áll; vegyük mintául a francia és az olasz közjegyzőséget, vagy pedig szüntessük meg az egész intézményt inkább, mintsem azt a telekkönyvi közjegyzőség mankón járó intézményével toldozzuk-foldozzuk. Okulhatnánk a multból.

Amíg a hagyatéki ügyek nem utaltattak a közjegyzők kizárólagos hatáskörébe, tárgyalt a bíróság, az árvaszék, a szolgabíró, a községi jegyző s a falusi esküdt. S mi lett az eredmény? Az ügyek évekig heverték elintézetlenül s amellet ez a rendszer számos visszaélésre adott alkalmat.

S mindez egy csapásra megszűnt, mihelyt az ügyek megbízható, felelős egyéneknek, a közjegyzőknek kizárólagos hatás-

körébe utaltattak. Vigyázzunk, hogy a telekkönyvi közjegyzőség intézményével is úgy ne járjunk.

És most lássuk, hogy a közjegyzőkön kívül kiket kíván a tervezett reform közjegyzői jogosítvánnyal felruházni?

1. A *biróságokat*. Ez két okból is helytelen: Először azért, mert a perenkívüli jogszolgáltatás lehetőleg inkább elkülönítendő volna a peres jogszolgáltatástól. Másrészt azért, mert a telekkönyvi ügyet ugyanazon bíróság intézi el, netáni per esetén az ügyben ugyanazon bíróság ítélik, mely az okiratot is felvette. Itt tehát érdekelttség forog fenn.

Végül a bíróságok munkával úgy is eléggé meg vannak terhelve, úgy hogy az okiratszerkesztést sohasem végezhetnék azzal az alapossággal, amilyennel azt a közjegyző végzi.

A bíróságokat ily hatáskörrel felruházni továbbá felesleges azért is, mert ahol bíróság van, ott többnyire közjegyző is van, aki az okiratszerkesztést hivatásszerűen végzi.

2. Ami az *ügyvédek*et illeti, ezekre nézve is áll, hogy a bíróság székhelyén működő ügyvédek ily jogosítvánnyal felruházni felesleges, mert ott többnyire közjegyző is van. A bíróság székhelyén kívül pedig az ügyvédi karnak nem a legkiválóbb elemei szoktak letelepedni, akik esetleg nem nyújtanak kellő garantiát a közhiteles funkció gyakorlásához, de ha nyújtanak is, működésüknek nagy akadályát képezi s az eljárást megdrágítja az, hogy a telekkönyvek csak a bíróság székhelyén tekinthetők be s evégett az illető ügyvédnek vagy be kell utaznia a bíróság székhelyére, vagy egy ott székelő ügyvéd kartársat kell helyettesítésével megbíznia, ami ismét drága és nehézkes eljárás.

3. Ami a *községi közegeknek* (kik alatt a tervezett reform feltétlenül a községi jegyzőket érti) feljogosítását illeti, ez meg épen kifogásolni való. Nem elég, hogy a kormány a multban a községi jegyzők magánmunkálati jogkörét sanctionálta, most meg épen közjegyzőkké szándékozik őket előléptetni. A községi jegyzők erre nem alkalmasak, mert az általunk már fentebb kifejtett okoknál fogva a felekkel szemben többnyire érdekeltégi viszonyban vannak. Nem alkalmasak továbbá a kellő qualificatio és felelősség hiánya miatt. Végül nem alkalmasak, mert nem eléggé megbízhatók. Távol álljon tőlünk, hogy ezzel a jegyzői kart bármely tekintetben sérteni akarnók, csak tényeket registrálunk. Tudunk esetet, hogy a jegyző a távollévő fél nevét — bár annak beleegye-

zésével — a szerződésre maga írta alá. Tudomásunk van róla, bár nem közvetlenül, hogy a hagyatéki eljárás elkerülése végett a jegyző, az elhalt szülő gyermekei javára birtokátadási szerződést szerkesztett s azt az elhalt szülő keresztvonásával maga látta el. Köztudomású végül, hogy a jegyzők számos *szinleges* ügyletet foglalnak okiratba. Nincs tehát kizárva ily eseteknek ismétlődése akkor sem, midőn a szerkesztett okiratnak közokirat erejével kellend bírnia.

Mindezekből levonhatjuk a *consequentiát*, hogy a közhitelesség ügye megnyugvással másra, mint a közjegyzőkre nem bízható.

Az általános közhitelességi kényszer kimondása esetén is azonban feltétlenül mellőzendő a tervezetnek az az intézkedése, mely a közjegyzőket törvényt napok tartására kötelezi. Ebbeli érveinket már fentebb kifejtettük, hogy t. i. 1. ez az eljárást megdrágítja s a közjegyzőnek kárára van, 2. telekkönyvek csak a bírósági székhelyeken lévén, az ügyek elintézését lassúvá s nehézkesé teszi. A feleknek különben is joguk van a közjegyzőt a helyszínére kihívatni s így maguk is megtehetik, hogy több ügy összegyűltét megvárva, csak akkor kéri ki a közjegyző közbenjárását, mikor a kiszállás költségeit így megoszthatják egymás között.

Sőt a közjegyzőknek köteleességévé volna teendő, hogy az ügyeket úgy osszák be, hogy egy-egy ilyen kiszállás alkalmával több ügy kerüljön elintézés alá, melyek közt a kiszállás költségei arányosan felosztandók.

Más az eset, ha a közjegyzőség területi hatásköre több oly kir. járásbíróság területére is kiterjed, melyek telekkönyvi hatósággal is fel vannak ruházva. Ily esetben igenis joggal volna a közjegyző kötelezhető arra, hogy az illető telekkönyvi hatóságok székhelyén legalább kéthetenként egyszer törvényt napot tartson.

Fentebb már kifejtettük, hogy az általános közhitelességi kényszer telekkönyvi ügyekben miért nem tartjuk sem szükségesnek, sem czélszerűnek s azt csak a fontosabb ügyletekre vélnők korlátozni, amilyenek:

- a) a szülők és gyermekek között kötött ügyletek (l. a francia Code Civil 1076. §-ának hasonló intézkedését);
- b) a házaselek s jegyesek között kötött ügyletek;
- c) örökösödési osztályok;
- d) vagyonekülönítési szerződések.

Az általános közhitelességi kényszer helyett a telekkönyvek rendbentartása céljából két intézmény létesítését tartanók célhoz vezetőnek:

1. A telekkönyvi kérvényeknek kötelező közjegyzői vagy ügyvédi *ellenjegyzését*. A közjegyző, illetve ügyvéd, mielőtt a kérvényt ellenjegyzzi, köteles előbb a telekkönyvet betekinteni, azt a szerződés és kérvény adataival összehasonlítani, melynek megtörténte után, ha az ügy elintézésének telekkönyvi akadálya nincsen, a kérvényt ellenjegyzzi, ellenesetben az iratokat a félnek visszaadni, őt a fenforgó akadályokról s azok elhárításának módjáról felvilágosítani köteles.

A közjegyző, illetve ügyvéd részére külön meghatalmazás bemutatására szükség nincsen.

2. Az 1892:XXIX. t.-cz. *hatályának kiterjesztését a telekkönyvi betétekre*, mely szerint a tényleges birtokos ne csak a telekkönyv-könyvekbe, hanem a kész telekkönyvi betétekbe is bejegyezhető legyen a betétszerkesztési eljárás befejezése után is.

A betétszerkesztési munkálatok ugyanis, mint minden emberi mű, nem lehetnek tökéletesek és sok esetben nem a tényleges állapotot tüntetik fel, mert a felvételek hibásak. Ezek a hibák többnyire csak perrel orvosolhatók, melyek elkerülhetők volnának, ha a telekkönyvi betétekre is kiterjesztnének az 1892:XXIX. t.-cz. intézkedései.

És pedig kimondandó volna, hogy a telekkönyvek helyesbítéseit bármelyik érdekelt fél kérelmére minden *birói kiküldetés nélkül* önálló hatáskörrel maguk a közjegyzők végezhessek, az általuk e tárgyban felvett jegyzőkönyveket azután a telekkönyvi hatóság köteles lévén elintézni.

Ezekkel az intézményekkel sokkal inkább véljük biztosítva a telekkönyvek rendezettségét, mint a telekkönyvi közjegyzőségek felállításával.

Mindezen kérdéseknek, mint szükséges előzményeknek letárgyalása után már most rátérhetünk arra, hogy a közjegyzői kényszer mely ügyekre tartjuk kiterjesztendőnek. Itt figyelemmel voltunk a magyar általános polgári törvénykönyv tervezetének idevágó rendelkezéseire is.

Ezek az ügyek a következők volnának:

1. A szülők és gyermekek közt kötött ügyletek;
2. házaseleknek s jegyeseknek minden ügylete;

3. a vakok, siketek, néma és siketnémák ügyletei;
4. ingókra vonatkozó vagyónátruházási szerződések, amennyiben erről egyáltalán írásbeli szerződés kötött. Ide nem tartoznak természetesen a kereskedelmi ügyletek;
5. a kereskedelmi üzlet átruházására vonatkozó szerződések;
6. a kereskedelmi társasági szerződések, amennyiben azok írásba foglaltatnak, mert egyébként alakszerű írásbeli szerződésre szükség nincsen;
7. örökbefogadási szerződések (Tervezet 227. és 244. §§-ai);
8. épületjog alapítására vonatkozó szerződések (Tervezet 795. §);
9. a természetes atyaság elismerése (Tervezet 201., 205. és 206. §§-ai);
10. örökségről való lemondás (Tervezet 1801. §);
11. végrendeletek, ha végrendelező élete 18. évét be nem töltötte, vagy olvasni nem tud (Tervezet 1823. §);
12. örökösödési szerződések (Tervezet 1939. és 1944. §§-ai);
13. örökösödési osztályok;
14. vagyonekülönítési szerződések;
15. az örökség visszautasítására vonatkozó nyilatkozatok;
16. valamely már megnyílt örökség vagy hagyomány megvétele;
17. az ajándékozási ígéret.

(Folytatás köv.)

Dr. Szily Ferencz
sümei kir. közjegyző.

A pozsonyi kir. közjegyzői kamara törvényjavaslata.

Lapunk folyó évi 4. száma egész terjedelmében közli a pozsonyi kir. közjegyzői kamara közgyűlése által elfogadott törvényjavaslat-tervezetet díjaink szabályozása tárgyában.

Az, hogy az 1880. évi LI. törvényczikk, hogy az 1894. évi XVI. törvényczikk 117—118. §-ai, tekintet nélkül az abban előírt díjak mennyiségére elavultak, hogy az újabb jogszabályokkal néhol összeütköznek, vagy ezekre nem alkalmazhatók, vitán kívül álló dolog; — szintűgy vitán kívül álló dolog az is, hogy ezen törvényczikkekben előírt díjak ma már nemcsak hogy meg nem felelők

a közjegyzők megélhetését nem biztosítják, de a mai viszonyokhoz képest szégyenletesek is; mert tisztelet, becsület minden foglalkozásnak, de azért talán mégis csak az igazságtalanság mellett lealacsonyító is van abban, hogy a kir. közjegyző a díjtörvényben körülírt munkára fordított ideje alatt sok esetben nem keres annyit, mint amennyit ugyanazon idő alatt egy óradíj szerint dolgozó kőműves.

A pozsonyi kir. közjegyzői kamara hálára kötelezi az egész testületet azzal, hogy a régóta fenforgó kérdést aktuálissá tette, azt elkülönítette az egész anyagi jog reformálásával összefüggő hatásköri stb. kérdésektől, azonban a forma, amelyben ez történik, szerintem nem egészen helyes.

Ugyanis azon úgy szervezeti, mint eljárási intézkedések között, amelyekben elkövetett hibák és helytelenségek miatt a kar helyzete ma már tarthatatlanná válik, én legsürgősebben és legegyszerűbben orvosolhatónak és elodázhatatlannak két kérdést tartok, t. i. díjaink szabályozását és állásunk, jövedelmünknek a felettes hatóságtól leendő függetlenítését.

Ezen két kérdést akként vélem a pozsonyi kir. közjegyzői kamarától eltérőleg megoldani, hogy díjaink szabályozása a törvényhozás hatásköre alól kivéssék s az igazságügyminisztériumra bizassék; viszont pedig az 1874. évi XXXV. törvényczikk 5. §-ában adott felhatalmazás az igazságügyminisztériumtól visszavonassék és ezen hatáskört a törvényhozás gyakorolja. Ezen álláspontom indokolását jelenleg csak röviden — fentartva azonban a jogot, hogyha szükséges lesz — bővebben, a következőkben adom elő.

Lehetetlenségnek tartom, hogy az elég gyakran váltakozó igazságügyminiszterek közt, akik a többi igazságügyi alkalmazottak helyzetén többször segítettek, 28 hosszú év alatt ne lett volna egy se, aki belátja, hogy mint minden, így az 1880. évi LI. törvényczikk is elavult és hiányos; hogy mint minden, a mi munkánk értéke szintén emelkedett, a mi megélhetési viszonyaink szintén nehezebbek lettek s ne akart voln a helyzetünkön javítani; azonban ezt a legjobb szándék, akarat mellett sem tehetette, mert a parlamenti viszonyok nem engedték. Ez a helyzet a jövőre sem fog javulni, hazánk közjogi viszonyai, Ausztriávali gazdasági viszonyaink olyanok, hogy bárhogyan módosítják is a házsabályokat, bárhogyan szíven viselje a minister a mi ügyünket, a parlament nem

lesz képes s nem tud időt szakítani magának sok milliók javát előmozdító anyagi jogszabályok megalkotására, annál kevésbé lesz képes 300 emberből álló testület jogos, méltányos és igazságos követelését kielégíteni s ügyeivel vesződni, de ettől el is tekintve s supponálva azt, hogy amiket most elsoroltam, ezek mind nem állnak, nem helyesek, akkor is kérdezem: a mi díjaink megállapítása, illetve mennyiségének meghatározása egy közönséges administratív dolog-e, vagy pedig oly fontos, hogy az törvényhozási intézkedést kíván?

Azt hiszem, ezen nem kell vitatkozni. Ha a törvényhozás a bírói ügyviteli szabályok legnagyobb részének alkotását reá bízta a miniszterre, ha a miniszternek joga van ezer és ezer administratív közeg különböző alkalmakkor felmerülő díjait rendelettel szabályozni, úgy joga van a közjegyzői díjak szabályozására is és ezt a törvényhozás teljes nyugodtan reá is bízhatja, s ezzel mi elérjük azt, hogy a díjszabályzat egyes, ma már idejét múlt intézkedései törölhetők, a díjak az ügyletekhez képest méltányosan és igazságosan megállapíthatók lesznek, amit a pozsonyi kartársak javaslatának elfogadása nem eszközöl, mert az az egészében hiányos, elavult törvényt megtartja s csakis a díjak mennyiségét változtatja meg.

Végül elérnénk az általam javasolt intézkedéssel azt is, hogy a viszonyok változával, minden codifikáló igazságügyi bizottságok, képviselőház, főrendiház és több hosszas procedurák nélkül a miniszteri rendelet bármikor módosítható lesz.

Ami most már az 1874. évi XXXV. törvénycikk 5. §-ában adott felhatalmazás visszavonását illeti, erre nézve kétségtelen, hogy a törvényhozás a közjegyzőt ugyanazon függetlenséggel akarta legalább is felruházni, mint amilyenben az ítélő bíró van, ezt igazolja a kamarai intézmény; ezt igazolja a novellának 13. §-a.

Az 5. §-ra szükség volt a törvény megalkotásakor, amikor az intézmény sorsa, az egyes állások helyzete, javadalma, agendái bizonytalanok voltak. Azonban ma már szükségtelen és káros, miután az 1874. évi XXXV. t.-cz. 5. §-a a gyakorlatban a legnagyobb függőségi viszonyt hozta létre az igazságügyminiszter és a kir. közjegyző közt. Mert ezen szakasznak azon feltétele, hogy a közjegyzői állás a kamara meghallgatása után, tehát amit a törvényhozó akart, t. i. véleményezése után creálható csak, a gyakorlatban semmivé lett s a gyakorlat oda fejlődött, hogy tekintet nél-

kül a kamara véleményére, az igazságügyminiszter elveheti a neki nem tetsző közjegyző kenyerének felét, kétharmadát stb. stb.

Nem concret esetekről beszélek, csak az intézmény érdekében követelem, hogy amit nincs joga a magas ministeriumnak a legeslegutolsó állami alkalmazottól sem elvenni, fizetésének egy ezredrészét sem, úgy ne legyen joga ezt a közjegyzővel tenni, aki az államnak hatáskörrel felruházott közhivatalnok, s ennek dacára, ha ma véleményét szabadon nyálvánítja, a felsőségnek nem tetsző politikai elveket vall, az esetre Damokles kardjaként feje felett lóg az 5. §, melynélfogva a miniszter úr minden indokolás nélkül elveszi keresete, existenciájának felét.

Nem azt akarom, hogy a miniszter ne creálhasson közjegyzőségeket, hanem azt akarom, hogy a szerzett jogokat respectálja s az állásszervezés ne absolut, minden felelősség nélküli joga legyen. Legyen ezen joga a nyilvános ellenőrzésnek, a törvényhozás jóváhagyásának alávetve, mert hisz a parlamenti elv szerint a törvényhozás többsége úgyis az ő akaratának eleget tesz, de az akarat, ismétlem, nem lesz absolut.

Ezek előrebocsájtásával tehát szerény nézetem szerint az lenne helyes, hogy az indítványozott pozsonyi törvényjavaslat helyett a kamarák javasolják, mondják ki és kérik, hogy a törvényhozás az 1874. évi XXXV. t.-cz. 5. §-át; az 1880. és LI. törvénycikk 117—119. §-ait hatályon kívül helyezze és utasítsa az igazságügyminisztert, hogy a kir. közjegyzők díjait rendelettel állapítsa meg.

Megjegyzem, hogy az 5. § helyett egy újabb szakasz vagy újabb intézkedés felvétele teljesen felesleges, mert hisz anélkül, hogy azt a törvényhozásnak előre ki kellene mondani, magától értetődő, hogy a mindenkori igazságügyminiszter jogosított törvényjavaslatot beterjeszteni új kir. közjegyzőségek rendszeresítéséről, s hogy az általam proponált javaslat keresztülvitele tán nem kíván több codificationalis és törvényhozási munkát, mint a pozsonyi javaslat.

Dr. Bárdió Ferencz
szombathelyi kir. közjegyző.

Felsőbirósági határozatok.

Hagyatéki eljárás.

146. A hagyatéki eljárás során kirendelt gondnok jogköre nem azonosítható a gyámügyi törvény értelmében a távollévők részére kirendelt gondnok jogkörével, aki az idézett t.-cz. 87. §-a szerint csupán a vagytonkezelésre van hivatva, mert az 1894:XVI. t.-cz. 54., 64. §-ai szerint a hagyatéki gondnok a perreutasítás folytán keletkezett örökösödési perben is képviseli a távollévőt, a 71. § utolsó bekezdéséből pedig nyilvánvaló, hogy a hagyatéki gondnok osztályegyezség kötésére is jogosult. Megegyezik ez utóbbi tekintetben az 1894:XVI. t.-cz. az azelőtt érvényben volt eljárással, az 1868:LIV. t.-cz. 576. §-ával, amelyben ki van mondva, hogy távollévő „veszélyére” kinevezett gondnokkal az osztály megtehető. A gondnok cselekménye érvényességének feltétele: a gyámhatóság jóváhagyása. Ezt az 1894:XVI. t.-cz. 71. §-a kimondja, s épen mert ezt mondja ki, következik ezekből, hogy ezen esetben a felperes részére kirendelt gondnok törvényes jogkörében járt el, amikor néh. P. Zs. végrendeletét elfogadta s a végrendeleti öröklésnek megfelelően osztályegyezséget létesített. A gyámhatóság törvényes hatáskörrel bírt a gondnoki nyilatkozatok jóváhagyására.

Az 1894:XVI. t.-cz. 89. §-ára tekintettel csak az a kérdés igényel eldöntést, hogy e §-nak következő kitételei „az örökös öröklési igényét az elévülési határidőn belül a törvény rendes útján érvényesítheti, ha az örökösödési eljárás során mulasztást követett el igényei érvényesítése körül” nem-e nyerhet oly magyarázatot, mikép mulasztó lévén az is, aki a hirdetményi idézésre meg nem jelenik, a mulasztásnak ezen esetére is vonatkoznék e §?

Ámde amíg egyrészt e § szövegezése is mutatja, hogy ez nem vonatkozhatik azon esetre, amikor a távollévő örökössel egy személynek tekintendő kinevezett gondnok az eljárási szabályok teljesítéséből mit sem mulasztott el, hanem az ügy érdemében tartott elfogadhatónak oly ellenérdekű örökösödési igényt, amely az alaki törvények szerint kellő törvényes alappal nem bírt s azt el is fogadta, addig másrészt figyelembe kellett venni azt, hogy a gyámügyi törvénynek (s ebből folyóan minden kapcsolatos s ellenkezően nem intézkedő törvénynek) az az alapelve, hogy az a jogcselekmény, amelyet törvényes jogkörében a kiskorúak vagy gondnokság alatt állók gyámja, illetve gondnoka, a gyámhatóságnak törvényes hatáskörében hozott jogerős jóváhagyása mellett létesített, gyámolt vagy gondnokolt által a jogképviselő megszűnése után em hatálytalanítható.

Végül tekintetbe volt veendő az is, hogy nincs alap annak feltevésére, hogy az 1894:XVI. t.-cz. megalkotásakor a törvényhozás e vonatkozásban máskép akart volna intézkedni, mint ahogy e kérdésben az előző törvények, az 1868:LIV. és az 1877:XX. t.-cz. határoztak, ezek pedig a gyámhatóságnak törvényes hatáskörében hozott jóváhagyó jogerős határozata után perutat egyedül azon a címen, hogy a határozat a távollévőt nem köti, a távollévőnek nem biztosítottak.

Mindezeknél fogva az 1894:XVI. t.-cz. 89. §-át nem lehet akként magyarázni, hogy e § rendelkezései értelmében a gondnok és a gyámhatóságnak együttes intézkedése nem teremtene végleges jogállapotot, és az osztályegyezséggel létesített joghelyzet nem volna egyéb, a távollévőnek az elévülési határidőig adható utólagos beleegyezésétől függő jogállapotnál. Sőt az 1894:XVI. t.-cz. 64. § rendelkezéseinek céljok épen az, hogy a távollévő örökösnek örökösödési igénye a gyámhatóság által kinevezett gondnok képviselte mellett úgy a gyámhatóság jóváhagyásától függő egyezséggel, mint perúton is elintézhető legyen; ha tehát az ilyen képviselő törvényes és egyezés kötésére is kiterjed, úgy ez az egyezés egyedül a képviselő hiánya alapján, miként ez a jelen esetben is történt, vagyis a kereseti jogalapon meg nem támadható.

Minthogy pedig az elbírált eset nem azonos az 1877:XX. t.-cz. 113. § megjelölt visszteher nélküli joglemondással, már azért sem, mert mindaddig, amíg egy végrendelet bíróilag nem érvénytelenítetett, addig az abban foglalt intézkedés semmisnek nem tekinthető, nem lehet tehát szó arról, hogy a kinevezett gondnok minden alap (és visszteher) nélkül mondott le a hagyatéki vagyonegy részéről, és minthogy az osztályegyezséget létesítő M. I. gondnoki minőségét a felperes kétségbe nem vonta s a gondnoki minőség igazolva is van a gyámhatóság határozatával, amelylyel az általa kötött egyezséget jóváhagyta, figyelemmel arra is, hogy a távollévő felperessel szemben a hirdetményi 3 havi határidő a hagyatéki tényleges tárgyalásának napjáig letelt, s így az 1894:XVI. t.-cz. alaki határozmányai sem tekinthetők megsértetteknek: ezeknél fogva a kir. törvényszék felperest nem tartja jogosultnak az osztályegyezség érvénytelenítésének szorgalmazására s ezért keresetét elutasította. (Curia 1908. április 23. 4437/1907. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

147. A tkvi rendeletet részben módosító 947/I. M. 1888. sz. rendelet 8. §-ában meghatározott hat hónapi, illetve 60 napos határidő csak annak irányában nyerhet alkalmazást, akinek, illetve aki törvényes képviselőjének a sérelmes bekebelezést rendelő végzés saját kezéhez szabályszerűen kézbesített; annak részéről

ellenben, akinek, illetve törvényes képviselőjének az említett végzés a fentemlített módon, tehát szabályszerűen nem kézbesített, a hivatkozott § ötödik bekezdése értelmében a törlési kereset a tkvi rend. 150. §-a szerint harmadik személyek elleni hatálylyal három év alatt indítható meg. Miután ez a § a jóhiszemű harmadik jogszerzőnek csak a sérelmes bejegyzésről kellően értesült és ekként a törlési kereset beadása körül késedelmes féllal szemben való megvédését célozza: nyilvánvaló, hogy az abban megszabott rövidebb határidő nem vonatkozik arra az esetre, ha a jogsérelmet szenvedett fél, gondnokság alá nem helyezett elmebeteg lévén, öntudata és akaratelhatározása teljes hiányánál fogva, a bár az ő kezéhez történt és külsőleg szabályszerűnek jelentkező kézbesítés, útján, a reá nézve sérelmes bejegyzésről tudomást nem szerezhetett és jogai megvédése végett bármely megengedett jogorvoslat igénybevételében állandóan akadályozva volt. (Curia 1908. január 9. 3636/1907. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

148. Felperesek az örökhagyónő által alkotott végrendeletet abból az okból támadták meg és kérték érvénytelennek kimondani, mert a végrendeleti tanuk a végrendelezőt nem ismerték és nem tanúsíthatják, hogy a végrendeletet valóban az örökhagyó alkotta. Az 1876: XVI. t.-cz. 3. §-a megkívánja a végrendeleti tanutól, hogy annak bizonyítására, hogy az örökhagyó személyében család vagy tévedés nem történt, képességgel bírjanak. Ez a képessége a tanuknak nyilvánvalóan akkor forog fenn, ha a tanuk a végrendelezőt személyesen és annyira ismerik, hogy annak személyazonossága iránt ők maguk kétségben nincsenek. A törvénynek fent idézett rendelkezése nem hagy fenn kétséget aziránt, hogy a végrendelezési jogügyletnek érvényes létrejöttéhez szükséges, hogy az abban résztvevő tanuk a törvényben körülírt tudomással bírjanak, mert különben azok alkalmas végrendeleti tanuknak nem tekinthetők. A végrendeleti tanuk egyértelműen vallják, hogy a végrendelet alkotóját nem ismerték és nem bizonyíthatják, hogy ezt a végrendeletet tényleg az örökhagyónő alkotta. Arra való tekintettel tehát, hogy a fent kifejtett törvényes rendelkezésből kétségtelenül következik, hogy a végrendelező személyazonossága mással mint a végrendeleti tanuk előadásával nem bizonyítható, nem bírhat döntő súlylyal a végrendelet érvényességének megállapítása szempontjából az, hogy a végrendeletet írásba foglaló dr. F. Vincze azt vallja, hogy a végrendeletet örökhagyónő alkotta és hogy a végrendelet alkotásánál jelen nem volt tanuknak vallomása ezt támogatni látszik. Bizonyítva lévén tehát, hogy a megtámadott végrendelet alkotásánál jelenlevő tanuk a törvényben megkívánt

tanuzási képességgel nem bírtak: a felpereseket a végrendelet érvénytelenítése iránt támasztott keresetükkel elutasító másodbirósági ítélet megváltoztatásával a végrendeletet a felperesekkel szemben érvénytelennek kimondó és a felperesek törvényes örökösödési jogát megállapító részében az elsőbiróság ítéletét kellett helybenhagyni. (Curia 1908. május 19. 5622/907. sz.)

*

149. Annak előrebocsátásával, hogy arra nézve, hogy a kedvezményezett örökösnek, vagy hagyományosnak tekintessék-e, a végrendelet megjelölése nem döntő s hogy a végrendelezők, egy csekély rész kivételével, összes vagyonukat, mint egészet a létesítendő alapítványnak hagyván, az alapítvány örökösnek s nem hagyományosnak tekintendő, már abból a körülményből, hogy néhai L. I. és neje 1879. június 25. és 1883. április 15-én tett végrendeletükben és pótvégrendeletükben meg nem osztott vagyonuk összességére nézve intézkedtek s ez az intézkedés a résztesítendő alapítvány tekintetében kölcsönös s hogy e házastársak akaratát egy közös cél, az alapítvány létesítése foglalta egybe, a házastársak akaratának egységét s azt kell megállapítani, hogy mindegyik házastárs a maga intézkedését a másik házastárs intézkedésére való tekintettel tette, ezen intézkedések tehát viszonyosak is; tekintettel továbbá arra, hogy L. I.-né igénye túlélés esetére a ház használatára és bizonyos évi tartásra szorított s a használatul rendelt házra nézve arra az esetre is intézkedés tétetett, ha a túlélő nő elhal, amely intézkedésekhez L. I.-né is hozzájárult s ekként a túlélő nő javára, a közös vagyonból tulajdonul mi sem hagyatott fenn, ezen intézkedéseknek a nő által való elfogadásával mint kétoldalú rendelkezéssel öröklési szerződés létesült és pedig nemcsak erre nézve, hanem figyelemmel a fentebbiekre, a házastársak összes vagyonára, mert az alapítványnak kölcsönös, viszonyos és egységes részletetése a kétoldalú rendelkezésnél fogva, az intézkedések visszavonhatlanságát magában foglalja, ennek pedig az a joghatálya, hogy a házastársak visszavonhatták ugyan a rendelkezéseket, de csak együttesen, egyiknek halálával azonban a túlélő többé vissza nem vonhatta, az özv. L. I.-né által 1890. november 15-én a felperesek javára tett végrendelet tehát hatálytalan. Annak, hogy a végrendelet szerint a tett intézkedések csak L. I. halálával lépnek érvénybe, a fent előadottakból folyólag külön jelentősége nincs, ebben a kijelentésben a férj életében a visszavonhatóság van fentartva, s ezzel egyszersmind a nő túlélése esetére a visszavonhatóság egyenesen kizárattott, mert a nő túlélése esetére a nő javára a már ismertetett intézkedések tétettek, ami amellettt szól, hogy a felek a nő intézkedési jogát, túlélés esetére kizárták. (Curia 1908. május 12. 5251/1907. sz.)

*

150. Néhai N. F. báró 200,000 frt (400,000 K) hozományt kötött le leánya, felperes javára. Jogszabály, hogy a hozomány a leszármazók törvényes örökösödésénél, valamint a kötelesrésznél is betudandó. N. F. báró örökgyó végrendeletében felperest kötelesrésze szorította. A most említett jogszabály értelmében tehát a hozomány felperes kötelesrészebe betudandó, mert az örökgyó a végrendeletben ettől eltérő rendelkezést nem tett. Nem változtat ezen az a körülmény, hogy az örökgyó a négyszázezer korona hozományt felperesnek nem fizette ki, hanem csak kamatját fizette a felpereseknek s így a 400,000 K hozománytőke nem előre kapott érték, hanem csak felperes javára az örökgyó halála idején fennállott követelésként jelentkezik; valamint az sem változtat, hogy az örökgyó kijelentette, hogy a 400,000 K hozomány kifizetése iránt vállalt kötelezettsége átszáll örökösére is, aki köteles lesz, ha ő addig a tőkét ki nem fizetné, a kamatokat az okirat értelmében, a tőkét pedig az ő halálától számítandó 8 év alatt megfizetni és hogy az örökgyó a végrendeletben az alperest, mint általános örökösét, az összes terhek viselésére kötelezte. (Curia 1908. május 27. 6075. sz.)

*

151. Azt maga a felperes adta elő, hogy az ő és néhai férje által közösen megvett ingatlanoknak reá esett fele vételárát helyette a férje fizette ki. Az adásvételi szerződésből kitűnőleg az ingatlanokat a felperes és férje vették meg, következőleg néhai M. A. a felperesnek nem az ingatlanokat, hanem azoknak vételárát ajándékozta, amelyen azután felperes a birtokrészt megvette. Az 1886:VII. t.-cz. 22. §-ának c) pontja értelmében pedig, amennyiben az ingóbból álló ajándéktárgy átadatik, az ajándékozás érvényességéhez közjegyzői okirat nem szükséges és ezért nem teszi érvénytelennek néhai M. A.-nak a birtok vételárára vonatkozó ajándékozását az, hogy közjegyzői okirat nem lett az ügyletről felvéve. Felperes nem is állítja, hogy a férje kezére jutott apai örökségének férje által történt kezelése ellen tiltakozott avagy annak jövedelmét férje ellen annak életében követelte volna. Ilyen tényállás mellett pedig a férj joggal fordíthatta ennek a vagyonnak a jövedelmét a háztartás költségeinek a fedezésére, amiből folyik, hogy annak megtérítését az alperes a férje örökösétől sem követelheti, s hogy ennél fogva a kamat csak a férj halála napjától ítélhető meg. (Curia 1908. május 20. 6107/1907. sz.)

*

152. Az özvegynek a nyugdíjintézetnél férje által biztosított özvegyi segélyhez való igénye csak abban az esetben tekinthető megszűntnek, ha az özvegynek újbóli házassága érvényes házasság. (Curia 1908. május 20. 2175. sz.)

*

153. A kihallgatott összes tanúk igazolták ugyan a felperes által tagadásba vett s a végrendelet érvénytelenítésére felhozott azt a körülményt, hogy örökgyó a végrendelet készítése alkalmával teljesen ép elmével, józan észszel, szabad akaratból, élőszóval határozottan nyilvánította végakarátát; a végrendelet tanúk igazolták továbbá azt a körülményt is, hogy a végrendelet tartalma a végrendelező és a tanúk egyike által érthetően felolvastatott az írástudatlan végrendelező előtt. Minthogy azonban ez utóbbi körülmény, amelyet az 1876. évi XVI. t.-cz. 6. §-a az írásbeli magánvégrendelet egyik érvényességi kellékének szab meg, a beszerzett hagyatéki iratok között levő örökgyó eredeti végrendeletének záradékában nem foglaltatik; minthogy az állandó birói gyakorlat által is megerősített jogszabály, hogy az írásbeli magánvégrendelet alaki érvényességének megbírálása csakis maga a végrendelezésről felvett okirat alapján eszközölhető és ha azon alaki kellékek közül, melyeket az 1876:XVI. t.-cz. 5. és 6. §-a az írásbeli végrendelet érvényességére kötelezőleg előír, csak egy is hiányzik, a hiány a végrendelet érvénytelenségét vonja maga után és az tanuvallomások által nem pótolható: ennél fogva örökgyónak végrendeletét a fenti lényeges kellék hiányában érvénytelennek kellett kimondani és örökgyó után a törvényes örökösödést kellett megállapítani. (Curia 1908. április 29. 6145/1907. sz.)

*

154. Az érvénytelenített kért szerződés nyilván öröklési szerződés, mert az ily szerződésnek lényeges alkatelemét képező, a visszavonásról való lemondás határozottan kivethető a szerződésnek abból a rendelkezéséből, amely szerint az abban az örökség tárgyaként megjelent ingatlanokra az öröklési jog azzal a korlátozással való feljegyzése engedtetett meg, hogy az átruházó szülők azokat sem elidegeníteni, sem megterhelni nem jogosultak. Azonban a szerződés ezen, az elsőbiróságtól eltérő minősítése nem áll útjában a felperesek keresetbe vett joga érvényesíthetésének, mert a vizsontszolgáltatás nélküli és visszavonhatianság kikötésével létrejött öröklési szerződés az örökgyó által a másik szerződő félnek vastag hálátlansága esetén egyoldalúan hatálytalanítható. (Curia 1908. május 15. 2463/1907. sz.)

*

155. Az 1881:LX. t.-cz. 56. §-ában foglalt rendelkezésből is kétségtelen, hogy az elhalt katonai személy után halálozási évnegyedben részesített családtag pusztán ezen részeltetés alapján nem válik az elhunyt örökösévé, s a kezeihez kiutalt összeg erejéig az elhalt katonai személy hitelezőinek felelősséggel nem tartozik. (Curia 1908. május 1. 308/907. sz.)

*

156. Általános jogszabály az, hogy a szülőktől kapott hozomány oly ági vagyont képez, mely törvényes leszármazók hiányában visszaszáll azon ágra, ahonnan eredt, de viszont elfogadott birói gyakorlat az is, hogy a kiházasítási tárgyak, mint a személyes rendeltetésre szolgáló tárgyak, ha azok a szülőktől erednek is, nem bírnak ági vagyon természetével, hanem oly vagyonnak tekintendők, melyek törvényes leszármazók hiányában a túlélő házastársat illetik meg hitvestársi öröklés címén. A leltárban 2—5. tétel alatti állatok, minőségüknel és rendeltetésüknel fogva, hozománynak tekintendők, melyek oly ági vagyont képeznek, amelyre felpereseknek van öröklési joguk, s minthogy ezekért az árverésen 208 K folyt be, ezen összeg erejéig felperesek törvényes öröklési jogát elismerni kellett. A 6—30. tétel alatti tárgyak személyes rendeltetésre szolgálván, kiházasítási tárgyak, minthogy ezeket a törvényes örökösök kizárásával a férj van hivatva örökölni, ennél fogva felpereseket ezen tárgyak iránti keresetükkel elutasítani kellett. (Curia 1908. május 20. 5559/1907. sz.)

*

157. A telekkönyvi kivonatból nyilvánvaló, hogy a házat a peres felek házassági együttélésük alatt együtt vásárolták, s ezt a házat a vétel óta ők együtt lakták gyermekeikkel s együttélésük alatt a vett ingatlan hozzáépítkezések által úgy rendeztetett be, hogy az alperes bérkocsis iparának folytathatására is alkalmas legyen. Ezekből a tényekből megállapítható, hogy a közös vásárlás oly czélből s azon feltevésben történt, hogy a vett ingatlan a felek házasságának egész tartama alatt közös maradjon, illetve a közösség fentartassék mindaddig, míg az a jelzett célok megvalósítására szolgál. Felperes a közösség megszüntetését azon okból kéri, mert férjétől különválva él, ellene házasságbontó pert indított s az ágy és asztaltól való különélés biróilag is elrendeltetett. Minthogy azonban a felperes nem is állította azt, hogy az általa indított válóper a házasság felbontásával jogérvényesen befejeztetett, ő a vagyonszünetesség megszüntetését a keresetben felhozott alapon nem követelheti; minél fogva felperest keresetével el kellett utasítani. (Curia 1908. május 14. 6646/1907. sz.)

*

158. Felperes a felebbezési bíróságnak azt a ténymegállapítást, hogy a kereset alapját képező ajándékozási szerződés színlelt, azért támadja meg, mert az ügylet megkötésekor még csak 5 éves kiskorú részéről, korára figyelemmel színlelés fenn sem foroghatott, és mert a szerződés színlegességét már a gyámhatósági jóváhagyás is kizárja. Ez a panasz alaptalan, mert az ajándék elfogadására vonatkozó nyilatkozatot nem a kiskorú, hanem annak törvényes képviselője tette és a kir. törvényszék is az ügylet színlegességének megállapításánál nyilván abból indul ki, hogy a kis-

korú képviselője sem tekintette az ajándékozást komolynak. A gyámhatósági jóváhagyás pedig a szerződés színlegességét ezek után azért nem zárja ki, mert ez a jóváhagyás csakis a kiskorú képviselőjének a szerződés megkötése körüli eljárását erősíti meg és teszi joghatályossá, a szerződés komoly megkötésére irányuló akarat hiányát tehát nem pótolhatja, és így az ügylet színlegességét meg nem szünteti. (Budapesti tábla 1908. márcz. 17. I. G. 774/907. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

159. A panaszhoz csatolt nyilatkozattal bizonyítva van, hogy az illetékszabás tárgyát képezett szerződést a felek visszavonták, s az ugyanott csatolt községi bizonyítvány megerősíti azt a különben kifejezetten kétségbe sem vont tény, hogy panaszos a megvett ingatlant tényleg birtokába nem vette. Ehhez képest tényleg a jogügylet foganatba nem ment: mert foganatba menetel csak akkor forog fenn, ha mindkét szerződő fél részéről a teljesítés megtörtént, vagyis adásvételnél, ha a vevő a tárgyat és az eladó az ellenszolgáltatást átvette, jelen esetben azonban a tárgy átvétele meg nem történt. Igaz ugyan, hogy a szerződés alapján a tulajdonjog a beszerzett telekkönyvi iratok szerint a vevő javára a 10,707. telekkönyvi 1906. sz. végzés alapján bejegyeztetett, azonban az említett végzés fogalmazványára vezetett feljegyzés szerint a bejegyzés 1906. december 15-én történt, már pedig az ügylet visszavonását bejelentő, s a tulajdonjogi bejegyzés mellőzése iránti kérelmet tartalmazó 10,882. telekkönyvi 1906. számú kérvény még 1906. december 14-én érkezett a telekkönyvi hatósághoz, már pedig ennek a kérvénynek hatályossága s az abból folyó jogkövetkezmények a benyújtással nyert rangsor és időpont szerint bírálандók el, amikor a tulajdonjog panaszos javára tényleg még bejegyezve nem volt, következésképpen a később történt bejegyzést jogilag hatályos bejegyzésnek tekinteni nem lehet, s illetve azt jogilag nem létezőnek kell tekinteni. Ehhez képest foganatba vétel és jogilag hatályos tulajdonjog bejegyzés hiányában mindazok a feltételek fenforognak, melyek alapján a jogügylet visszavonása címén az illetékszabályok 99. §-a értelmében az illeték törlése kérhető, minél fogva a panaszosnak helyt adva, a rendelkező rész szerint kellett határozatot hozni. (3301/908. P. sz.)

*

160. Közjegyzői okirat alapján másodízben kért végrehajtást elrendelő végzés után is lerovandó az 1894:XXVI. t.-cz. utolsó bekezdése és illetve 2. §-a értelmében járó illeték. (2348/907. P. sz.)

*

161. Az ill. díj. 95. t. B. 3. jegyzete alapján járó 4^{30/6}-os illeték megszabásánál a hagyatéki adósságok összegéhez a hagyományok értéke hozzá nem üthető. (1629/908. P. sz.)

*

162. Az ingatlannal szoros összeköttetésben nem álló iparvasut illetékezési szempontból ingóságnak tekintendő. (1258/908. P. sz.)

*

163. Az örökhagyót feltételesen terhelő adósság a hagyatéki illeték alapjául szolgáló érték megállapításánál teljesen figyelmen kívül hagyandó; mégis az ill. szab. 73. §-a értelmében az utólagos illetékiegyenlítés fentartásával arra az esetre, ha a feltétel beáll. (3763/1908. P. sz.)

Ministeri rendelet.

Facseton kir. közjegyzőség rendszeresítése. Az 1874: XXXV. t.-cz. 5. §-ában nyert felhatalmazás alapján és az 1874. évi december hó 17-én 4164. I. M. E. szám alatt (R. T. 182. sz.), továbbá az 1896. évi október hó 21-én 58.534. I. M. szám alatt (R. T. 261. sz.) kiadott igazságügyministeri rendeletek módosításával a lugosi kir. törvényszékhez tartozó facseti kir. járásbíróság területére Facset székhelylyel külön kir. közjegyzőséget rendszeresítek, amely a temesvári kir. közjegyzői kamarához fog tartozni. E rendszeresítés következtében a lugosi kir. közjegyzőség hatásköre a jelen rendelet hatálybalépte napjától kezdve a lugosi kir. járásbíróság területére szorítkozik. A jelen rendelet 1908. évi október hó 1-én lép hatályba. E napig a facseti kir. járásbíróság közjegyzői megbízásait a lugosi kir. közjegyzők egyikének adja ki. (12340/1908. I. M. sz. rendelet. 1908. évi június hó 11.)

Közlemények.

Ügyvédi díjszabás. A m. kir. igazságügyminister a következő leiratot intézte a budapesti ügyvédi kamarához: „A bíróságoknak az ügyvédi díjak megállapítása tárgyában követett gyakorlata ellen panasz merülvén fel, megfontolás tárgyává tettem, hogy a felmerült bajok orvoslása végett nem kellene-e ügyvédi díjszabást megállapítani. Külön két kérdést kell megfontolni az ügyvédi díjszabás megalkotásánál. Az első kérdés az, hogy a díjszabás mindenféle ügyvédi munkára vonatkozzék-e bizonyos minimum és maximum megállapítása mellett és a perben az egyes perszakok figyelembe vételével, vagy pedig csak az átlagos értékelést megengedő, egyszerű és gyakran előforduló ügyvédi munkálatokra szorítkozzék-e. A második kérdés pedig az, hogy az egész díjszabás törvénybe foglaltassék-e, vagy pedig a törvény csak a fontosabb elveket szabályozza-e, egyebekben pedig, különösen a díjtételek megállapítására, a helyi különbségek megtételére stb. felhatalmazást adjon-e a rendeleti szabályozásra. — Mielőtt e kérdésben állást foglalnék, felhívom az ügyvédi kamarát, hogy erre vonatkozó véleményét velem mielőbb közölje.“ — Az ügyvédi munkálatok díjainak tarifaszzerű megállapítása, amint az Ausztriában és Németországban és még régebben Franciaországban megvan, mindenesetre helyeselendő. Kérdés azonban, hogy nem volna-e sokkal sürgősebb a kizárólag egy elavult díjszabásra utalt közjegyzők díjainak új szabályozása, mint az ügyvédeké, akik tulajdonképeni jogászai munkájuknak tarifaszzerű díjazását aligha óhajtják, a blanketta-munkáért pedig a mindenkori viszonyokhoz alkalmazkodó és tudtunkkal alig kifogásolt bírói megállapításokkal ma is megfelelően díjaztatnak.

*

A hiteles czégjegyzék kivonatok kiállítása tárgyában a budapesti kir. keresk. és váltótörvényszék elnöke a következő rendeletet adta ki: A vezetésem alatt álló budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszéknél a czégjegyzékben levő bejegyzésekről készített másolatok és bizonyítványok kiállításának eddig szokásban volt az a módja, hogy a czégjegyzékből a másolatot a felek írták ki és a czég hivatal a másolatra csupán a hitelesítést vezette rá, nem

felelt meg a K. T. 7. §-a és az annak alapján kibocsátott 1875. évi 26922. számú rendelet 20. §-a idevonatkozó rendelkezéseinek. Az idevonatkozó rendelkezés ugyanis nevezetesen úgy a törvény imperatív rendelkezése (a kivonatok „hitelesített másolatban mindenkinek kiadhatók“), valamint a rendelet azon intézkedése, mely szerint a másolatok és bizonyítványok „a szükséges bélyeg és papír benyújtása mellett, mindenkinek kiadandó“, nem hagy fenn kétséget aziránt, hogy a másolatok hivatalból állítandók ki. Ezen értelmezés mellett szól a telekkönyvi kivonatok kiállítására vonatkozó szabályok analogiája szerint a cégjegyzékek nyilvánkönyvi rendeltetése s ebből kifolyóan az a körülmény, hogy ha a cégjegyzékekből kivonatok készítése a feleknek megengedtetnék, ez könnyen adna alkalmat a bejegyzések megváltoztatására s a cégjegyzékek bepiszkolására s gyorsabb elrongyolódására. Minthogy pedig a törvény, illetve rendelet ezen értelmezését folyó évi május hó 4-én 1908. I. 362/3. szám alatt kelt rendelete szerint a m. kir. igazságügyminister úr a kereskedelemügyi minister úrral egyetértve, szintén osztja; a másolatok és bizonyítványok kiállítása körüli eljárás helyesbítése végett a következőket rendelem el: 1. A hiteles cégjegyzék kivonatok kiállításának eddig szokásban volt módja f. évi július hó 1-től kezdve akként változik meg, hogy ezentúl a teljes cégkivonatot a cég hivatal állítja ki, vagyis nemcsak a hitelesítést, hanem a bejegyzésnek a cégjegyzékekből való kimásolását is a cég hivatal végzi. 2. A felek a másolatokat a szükséges bélyeg és az eddig is használatban volt ürlap benyújtása mellett, előszóval rendelik meg a cégjegyzékvezetőnél, aki a rendelést, a felek jelentkezésének sorrendjében, folyószám alatt lajstromba bejegyzi és ebben a megrendelés napját, a megrendelőt, a céget és a benyújtott bélyegjegyek számát és nemét is megjelöli. 3. A megrendelőnek, ha kívánja, a megrendelésről a cégjegyzékvezető aláírásával és a hivatal pecsétjével ellátott, az átvett bélyegek értékét is feltüntető elismervény adandó. 4. A megrendelt kivonatot a cégjegyzékvezető megrendelésük sorrendjében készítetteti el és ha a megrendelő valamelyik hivatalos személy előtt ismeretes, ő neki, ellenkező esetben pedig a megrendelési elismervény bemutatójának szolgáltatja ki, a föl nem használt bélyegjegyek visszaszolgáltatása és az átvételnek a megrendelési lajstromban való elismerése mellett. 5. A lajstromba a felektől vagy hatóságoktól érkező írásbeli megrendelések is bejegyzendők s emellett meg-

jelölendő azon nap, amelyen a kiadott okiratok hozzájuk elküldettek. 6. Ugyanazon módon adatnak ki a cégjegyzékre vonatkozó hivatalos bizonyítványok is.

*

A nemzetközi jogi egyesület budapesti konferenciája.

A Londonban székelő nemzetközi jogi egyesület a budapesti ügyvédi kamara, a Magyar Jogászegyesület és a Budapesti Ügyvédi Kör meghívása folytán, ez év szeptember havában huszonötödik konferenciáját Budapesten fogja megtartani. A nemzetközi jogi egyesület ez alkalommal először jön Magyarországra és ez a körülmény, valamint az is, hogy ez egyesület 25-ik konferenciája megtartására fogadta el számos meghívás közül a magyar jogásztestületek meghívását, a konferenciáját országos jelentőségű ténynyé emelik. A londoni vezetőség nagy buzgalommal fáradozik a konferencia előkészítésén és karöltve halad velük a Budapesten már mult év tavaszán Günther Antal igazságügyminister elnöklete alatt tartott ülésén megalakult előkészítő-bizottság. A londoni vezetőség és a budapesti előkészítő-bizottság együttesen egy tárgysorozatot dolgozott ki, mely a f. évi szeptember 22-től—26-ig tartandó konferenciáját fogja foglalkoztatni. E tárgysorozat a következő: Nemzetközi bíraskodás. Kiadási szerződések. A váltójog egységesítése. Adás-vétel nemzetközi szempontból. Birósági ítéletek végrehajthatósága külföldön. Törvénybizonyítás külföldi bíróságok előtt. Az angol és kontinentális peres eljárás közti párhuzam. Kettős adóztatás. A tengerész-személyzet jogi helyzete. A munkásbiztosítás nemzetközi vonatkozásai. Szabadkereskedelem a Dunán. A közuti jog nemzetközi vonatkozásai. Territoriális vizek. Jogesetek az egyiptomi vegyes bíróság előtt. Tengeri útjog. A házassági jog nemzetközi vonatkozásai.

*

Erdélyi birtokrendezési jogszabályok. *Dr. Sebes Dénes* kir. ítélőtáblai bíró és *dr. Börcsök Andor* kir. törvényszéki bíró „Erdélyi birtokrendezési jogszabályok“ címen gyűjteményes művet adnak ki, mely az ország erdélyi részeiben s a volt kapcsolt részek területén hatályban lévő birtokrendezési jogszabályokat fogja magában foglalni, s megfelelő mutatóval is el lesz látva. A mintegy 26 ívre terjedő mű bolti ára 8 korona lesz s az vagy könyvárusi úton, vagy közvetlenül a szerzőknél is (Budapest, Igazságügyministerium) megrendelhető.

*

Az Erdélyrészi jogi közlönyben a polgári perrendtartási javaslatához több gyakorlati irányú módosítást tartalmazó dolgozata jelent meg *dr. Mészöly Endre* dési tvszéki bírónak, melynek különlenyomatát — míg a készlet tart — a szerző az érdeklődőknek díjtalanul megküldi.

*

Uj királyi közjegyzőség. Az igazságügyminister a lugosi kir. közjegyzőségek hatáskörének megszorításával új közjegyzőséget rendszeresített a facseti kir. járásbírótság területére Facset székhelylyel. A ministeri rendeletet, mely f. évi október hó 1-én lép hatályba, lapunk ezen számában közöljük.

*

Személyi hírek. Kineveztettek kir. közjegyzőkké *dr. Gross Tivadar* kolozsvári kir. közjegyzőhelyettes Gyergyószentmiklóstra, *dr. Schreiber Miklós* tapolczai kir. közjegyzőhelyettes Naszódra, *dr. Kovácsi Albert* székelyudvarhelyi gyakorló ügyvéd, országgyűlési képviselő Marosvásárhelyre, *dr. Rusa Ernő* kaposvári gyakorló ügyvéd Szigetvárra, *Kovács Gábor* szerencsi gyakorló ügyvéd Szerencsre és *dr. Hunyor Sándor* királyhalmeczi gyakorló ügyvéd Tokajba. — Meghalt *bogdi Papp Sándor* karczagi kir. közjegyző, a debreczeni közjegyzői kamara titkára.

Külföld.

A német jogászgyűlés szeptember 10. és 12. közt Karlsruheban ülészik. Napirenden a következő pontok állanak:

Ajánlatos-e a kollektív szerződések törvényhozási szabályozása?

Szükségesek-e különös szabályok, hogy a gyári épülettel szoros kapcsolatba hozott gépekre fenntartott tulajdonjog biztosíttassék?

Szükséges-e a végeladások újabb szabályozása?

A tételes jognak minő módosítása ajánlatos, hogy azon személyeknek, akik szerződési vagy alkalmazási viszonyban állanak, találmányukból vagy egyéb szellemi alkotásukból őket illető rész a haszonból és tiszteletből (Ehre) biztosíttassék?

Szükséges-e a legalitás elvének korlátozása a bünvádi eljárásban, és ha igen, minő irányban?

Milyen büntetési rendszer ajánlatos a megalkotandó német büntető törvény részére?

Ajánlatos-e az alkotandó büntető törvénykönyvbe a büntetés kimérése tekintetében szabályokat felvenni?

Megtartandó-e az előnyomozat a jelenlegi bünvádi perrendtartás értelmében, és igenlő válasz esetén hogyan szabályozandó?

A polgári perrendtartás eljárásában a kollegiális bíraskodás korlátozandó-e és az egyes bíraskodás kiterjesztendő-e?

Ajánlatos-e a felülvizsgálati perorvoslatnak módosítása?

Szükséges-e a járásbírószági eljárást reformálni, és mely irányban?

*

Tiszteletbeli közjegyzők. Belgiumban f. évi április hó 27-én szentesített, két szakaszból álló törvény lépett életbe, mely szerint nyugalomba lépett közjegyzőknek a király a „tiszteletbeli közjegyző” címet adományozhatja. A tiszteletbeli közjegyző az illető kamara ülésein résztvehet és véleményezés jogával bír.

*

Novum. A svájci községtanács határozata folytán az 1912. január 1-én életbelépő új svájci ptk.-nek egy-egy példányát minden választóképes svájci polgár ingyenesen megkapja. 400,000 német, 200,000 francia és 40,000 olasz nyelven megjelenő példány fog államköltségen kiosztatni.

*

Oszták joggyakorlat. Az engedményezés ugyan kétoldalú jogügylet, melynek érvényességéhez ennél fogva az engedményes részéről történt elfogadás szükséges. Ha azonban az engedményt tartalmazó közjegyzői okirat szerint arról hiteles kiadvány az engedményes részére kiállítandó és utóbbi a kiadványt tényleg átveszi és bekebelezés végett a telekkönyvi hatósághoz benyújtja, ez az engedmény elfogadásának tekintendő, mely hallgatólag is történhetik, úgyhogy a bekebelezés iránti kérelemnek hely adandó. (*Legfelsőbb törvénytörvény 1908. január 21.*) A kézjegy hitelesítésénél alkalmazandó tanuk sem ügyleti, sem azonossági tanuknak nem tekinthetők, hanem csupán arra vannak hivatva, hogy a fél képtelenségét pótolják azzal, hogy egyikük a fél nevét mint névívó helyette aláírja. Ennél fogva az ügyleti és azonossági tanukra nézve fennálló szabályok

nem alkalmazhatók és nevezetesen a közjegyző irodaszemélyzetének tagjai is szerepelhetnek a kézjegy hitelesítésénél tanukként. (U. a. mint fegyelmi bíróság 1908. május 1.)

*

Német joggyakorlat. Az a szabály, hogy a végrendelet egész terjedelmében örökhagyó által sajátkezűleg irandó, a keletre is kiterjed, ennél fogva érvénytelen az a végrendelet, melyen az örökhagyó a kelet megjelölésére egy előnyomott, a hely és részben az idő megjelölését tartalmazó feliratot alkalmazott. (*Reichsgericht 1908. április 2.*) Az a szerződés, melyben a házastársak vagyoni viszonyaikat a házasság felbontása esetére szabályozzák, nem tekinthető „házassági szerződésnek“, melynek érvényességéhez a ptk. 1432. §-ban előírt közokirati forma szükséges. (U. a. 1908. április 6.)

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ==== Budapest, Andrássy-út 9.
Egész évre . . . 10 kor. Félévre 6 „	Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. A közjegyzői intézmény reformja. — Fontos kérdés. — Felsőbírósi határozatok. — Ministeri rendeletek. — Külföld.

A közjegyzői intézmény reformja.

(Folytatás.)

B) Magánokiratok szerkesztése.

Ha a közhitelesítés ügye az igazságügyi kormány által tervezett módon rendezetnék, ez a kérdés körülbelül tárgytalanná válik. Miután azonban azt hisszük, hogy ez a reform a tervezett módon gyakorlatilag úgy sem vihető keresztül, a magánokiratok szerkeszthetőségének kérdése a jövőben is jelentőséggel bír s így ennek a kérdésnek tárgyalása elől sem zárkozhatunk el.

Az 1874:XXXV. t.-cz. 58. §-a szerint a közjegyző csak közokiratokat vehet fel, magánokiratot ellenben nem, habár evégett a felek kölcsönös megegyezésével kerestetnék is meg. A törvény ezen intézkedése önmagában véve helyes, mert a közhitelesség megóvását célozza; hiszen az egész közjegyzői intézmény ebből a célból létesített.

Ámde a törvény itt mégis túlmerev álláspontot foglal el, midőn a szabály alól semmi kivételt meg nem enged.

A gyakorlati életben ugyanis úgy áll a dolog, hogy a magánokiratok szerkesztése sokszor elkerülhetetlen. Hiába mondja a közjegyző a félnek, hogy ő neki magánokiratot felvennie nem szabad,